

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal Science

En enkätstudie om foderkunskap på ridskolor

Johanna Johansson

Examensarbete / SLU, Institutionen för husdjurens utfodring och vård, **478**
Uppsala 2014

Degree project / Swedish University of Agricultural Sciences,
Department of Animal Nutrition and Management, **478**

Examensarbete, 15 hp
Kandidatarbete
Husdjursvetenskap
Degree project, 15 hp
Bachelor Thesis
Animal Science

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens utfodring och vård

Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal Science
Department of Animal Nutrition and Management

En enkätstudie om foderkunskap på ridskolor

A survey on feed knowledge at equestrian centers

Johanna Johansson

Handledare: Anna Jansson, SLU, Inst. för husdjurens utfodring och vård
Supervisor:

Ämnesansvarig: Jan Erik Lindberg, SLU, Inst. för husdjurens utfodring och vård
Subject responsibility:

Examinator: Kerstin Svennersten-Sjaunja, SLU, Inst. för husdjurens utfodring och vård
Examiner:

Omfattning: 15 hp
Extent:

Kurstitel: Kandidatarbete i husdjursvetenskap
Course title:

Kurskod: EX0553
Course code:

Program: Husdjursvetenskap - kandidatprogram
Programme:

Nivå: Grund G2E
Level:

Utgivningsort: Uppsala
Place of publication:

Utgivningsår: 2014
Year of publication:

Serienamn, delnr: Examensarbete / Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens utfodring och vård, 478
Series name, part No:

On-line publicering:
On-line published: <http://epsilon.slu.se>

Nyckelord: Häst, ridskolor, foder, källor, enkät, utfodring
Key words: Horse, riding schools, feed, sources, survey, feeding

Abstract

Riding schools are places where young people learn about horses. It is therefore important that they learn good horsemanship. The purpose of this study was to examine how those responsible for the feeding of riding school horses plan the feeding and what information they collect and utilize when doing this. A survey was conducted. Three hundred surveys were sent by e-mail and 56 responses were received. Of the participants, 82 % said they analyzed the forage used and 29 % analyzed the concentrate. Most respondents (69 %) said they calculated rations to their horses and most (68 %) did not look for help on feed and feeding related questions. Whoever was responsible for the diets at the facility had in 91 % of the cases, some type of education on horses. Who the participants turned to with feed-related problems and questions varied but most commonly it was to a veterinarian. Other responses were to a manager or to other staff members, to acquaintances in the industry, farriers, feed suppliers, internet, magazines and other literature. Only a few (3 participants) responded independent feed consultant. Commonly, the participants based their knowledge and feed rations on educations and lectures. SLU was reported most frequently as a reliable source of information. Experience, literature, research, analyzes, tables of contents, feed suppliers and veterinarians were also cited as reliable sources. Only a few mentioned feed consultants. When asked how much of the theoretical education conducted at the riding school that was feed related, 89 % replied less than 25 %. The choices of feedstuffs and the analyses utilized indicate that there are gaps in how to design feeding that is most optimal for both the horse and from an economic perspective. Spreading more information on where to turn to in need of help and questions regarding feeds and feeding of horses is needed.

Sammanfattning

Ridskolor är en plats där många unga människor lär sig om hästar. Därför är det viktigt att det de lär sig är god hästkunskap. Syftet med denna studie var att undersöka hur de ansvariga för ridskolehästar planerar och lägger upp utfodringen, vilken information de själva hämtar och utnyttjar. En enkätundersökning genomfördes. Trehundra enkäter skickades ut och 56 svar erhöles. Av de medverkande svarade 82 % att de analyserade det vallfoder de använde och 29 % analyserad kraftfodret. Totalt användes 27 olika fodermedel och tillskottspreparat. De flesta (69 %) svarade att de beräknade foderstater till sina hästar. De flesta (68 %) svarade nej till om de tog hjälp från någon utomstående gällande utfodringen. Den som ansvarade för foderstaterna på anläggningen hade i 91 % av fallen någon typ av hästinriktad utbildning. Vem de vände sig till vid foderrelaterade problem och frågor varierande men vanligast var till en veterinär. Andra svar som förekom var verksamhetschef eller annan personal, till bekanta inom branschen, hovslagare, foderleverantörer, internet, tidningar och annan litteratur. Endast ett fåtal (3 stycken) svarade oberoende foderkonsult. De medverkande byggde vanligen sin foderkunskap och foderstater på utbildningar och föreläsningar. SLU uppgavs flest gånger som en typ av källa som ansågs tillförlitlig. Erfarenhet, litteratur, forskning, analyser, innehållsförteckningar, foderleverantörer och veterinärer nämndes också som tillförlitliga källor. Endast ett fåtal tog upp foderkonsulter som källor i foderkunskap. De flesta (89 %) uppgav att mindre än 25 % av den teoretiska undervisningen var foderrelaterad. Valen av

fodermedel och vilka analyser som utnyttjades indikerar att det finns luckor i kunskaperna om hur man kan utforma sin utfodring mest optimal för både för hästen och ur ett ekonomiskt perspektiv. Det finns ett stort behov av att sprida mer information om vart man kan vända sig vid behov av hjälp och frågor angående foder och utfodring av hästar.

Introduktion

Idag finns det ca 460 ridklubbar i Sverige som bedriver ridskoleverksamhet. Dessa har ca 9500 hästar, varav ca 60 % är ponnyer (Svenska ridsportsförbundet, 2014). Ridskolor är en vanlig plats för många unga människor att få vara nära och lära sig om hästar. Många får lära sig fakta som de tar med sig i framtiden där en del kan komma att ha egna hästar. Därför är det viktigt att det de lär sig är god hästkunskap. Det är vanligtvis en stor variation på hästar och ponnyer på ridskolor d.v.s. olika raser, användningsområde, storlekar och åldrar men oftast hålls de på samma typ av foder, även om detta inte är optimalt. Att utfodra en lättfödd ponny på 100-200 kg som endast går lätt arbete och en större mer svårfödd häst på 600-700kg som arbetas hårdare med samma typ av foder ger ofta svårighet att uppfylla deras behov på ett gott och effektivt vis utan att riskera brist eller överfodring.

Denna enkätstudie fokuserar på att undersöka vilken information hästägare och ridskolor baserar sin utfodring på och hur trovärdiga de tycker olika källor är. Frågorna rör bl.a. om de tar hjälp från någon utomstående gällande foder och utfodring, vilka de vänder sig till vid eventuella frågor eller problem som är foderrelaterade och vad de bygger foderkunskap och foderstater på för källor. Syftet med denna undersökning var att få en bättre inblick i hur de ansvariga för hästarna planerar och lägger upp utfodringen av sina djur, vilken information de själva hämtar och utnyttjar samt varifrån den kommer.

Material & metod

En frågeenkät skickades ut till ansvariga för ridskoleverksamheter i Sverige via ridskolors/ridklubbars mejladresser. Av tids- och kostnadsskäl var det inte möjligt att kontakta alla ridskolor i Sverige utan endast ridskolor med kontaktuppgifter/hemsida via Internet kontaktades. Med hjälp av Svenska ridsportsförbundets hemsida där det fanns register över svenska ridklubbar kunde man vidare finna enskilda klubbars hemsida. På dessa hemsidor fanns information om ridklubben höll i ridskola eller inte och vidare funna kontaktuppgifter till dessa. Alla ridklubbar har inte ridskola och det finns även privata ridskolor utanför ridklubbars verksamhet. Internet utnyttjades då för att finna både ridskolor under ridklubbars verksamhet samt privata ridskolor. Enkäten skickades ut till 300 ridskolor/ridklubbar i ett mejl med introduktion av studien. Utskicket pågick under ca tre veckor. Svaren behandlades konfidentiellt och inga namn uppges i studien. Hästarna som ingår i det insamlade materialet är både hästar inom ridskoleverksamhet samt privata inackorderade hästar på samma anläggning.

Följande frågor ingick i enkäten:

Vad finns det för hästar och vad används de till? Hur många hästar har ni? Vilket/vilka foder använder ni? Analyserar ni ert vallfoder (hö, ensilage)? Analyserar ni ert kraftfoder? Beräknar ni foderstater till era hästar? Tar ni hjälp av någon vad gällande ert foder samt utfodring? Har den som ansvarar för foderstaterna någon typ av hästinriktad utbildning? Vilka vänder ni er till vid foderrelaterade problem/frågor? Vad bygger ni er foderkunskap och foderstater på för källor? Vilken typ av källor tycker ni är tillförlitliga? Vid ridskoleverksamhet, hur stor del av den teoretiska undervisningen är foderrelaterad? Övriga kommentarer angående foder och utfodring?

Resultat

Svarsfrekvens, antalet hästar och deras användning

Efter tre veckors utskick till ca 300 ridskolor svarade 56 stycken, vilket ger en svarsfrekvens på 18,7 %. Dessa hade tillsammans totalt 1795 stycken hästar. Antalet hästar på de medverkandes anläggningar varierade från 5 till 80 stycken med en median på 30 stycken hästar. På frågan om vad anläggningen hade för hästar och vad de användes till rapporterade ridskolorna att de hade allt från de minsta ponnyerna till stora hästar, olika raser och åldrar. Hästarna användes för dressyr, hoppning och uteritter.

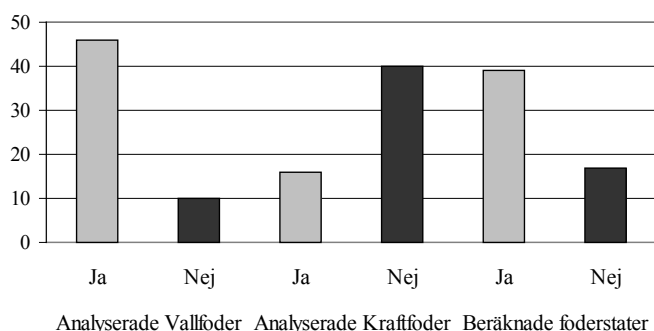
Tabell 1. Vad för typ av foder användes

Foder	Antal svar från medverkande
Hösilage	42
Havre	35
Färdigfoder	31
Mineraler	27
Hö	21
Betför	18
Lusern (pellets/strå)	12
Halm	10
Ensilage	8
Korn	8
Salt (lös/sten)	7
Vitaminer	6
Olja	2
Soja	2
Linfrökaka	2
E-selen	1
Selevitan	1
Melass	1
Tokosel	1
Majs	1
Egen kraftfoderblandning	1
Linfröpellets	1
Kiselgur	1
Vitlök	1
Loppfrö	1
Flera olika sorter	1
Morötter	1

Tabell 1 visar vad för typ av foder som användes på anläggningarna. Grovfoder som utnyttjades på ridskolorna var ensilage, hösilage, hö och halm och vanligast var hösilage. Olika typer av kraftfoder som utnyttjades på anläggningarna var färdigfoder av olika typer och leverantörer och spannmål som havre, korn och majs. Egen kraftfoderblandning var det även någon som hade. Foder som betfor, melass, lusern (strå och pellets), soja, linfrö (kaka och pellets) och morötter fanns med i flera foderstater. Tilläggsfoder som mineraler, salt (sten och lös), vitaminer (E- och B-vitamin), olja, vitlök, selevitan, E-selen, tokosel, loppfrö och kiselgur fanns med på listan av foder som användes på flera ridskolor och anläggningar.

Foderrutiner

Figur 1 visar resultatet från de medverkande om de analyserade sitt vallfoder och kraftfoder samt frågan om de beräknade foderstater till sina hästar. Av de medverkande svarade 82 % att de analyserade det vallfoder de använder. De resterande 18 % analyserade inte det vallfodret de har till sina hästar. Det var 29 % av de medverkande som analyserade det kraftfoder de använde. Av de medverkande svarade 69 % att de beräknade foderstater till sina hästar.

Figur 1. Antalet ridskoleansvariga som analyserade sitt vallfoder och kraftfoder samt beräknade foderstater till hästar.

Utfodringsrutiner

På frågan "Tar ni hjälp av någon vad gällande ert foder samt utfodring?" svarade 68 % av de medverkande att de inte tog hjälp från någon utomstående gällande foder och utfodring. De som tog hjälp av någon var 15 stycken (27 %). Tre stycken (5 %) svarade både ja och nej på denna fråga. På frågan "Har den som ansvarar för foderstaterna någon typ av hästinriktad utbildning?" svarade 91 % av de medverkande att den som ansvarade för foderstaterna hade någon typ av hästinriktad utbildning och de resterande 9 % hade då inte någon hästinriktad utbildning.

Tabell 2 visar hur de medverkande svarade på frågan *Vilka vänder ni er till vid foderrelaterade problem/frågor?* Det vanligaste svaret var en veterinär. Svar som förekom var att de inte har/haft några problem, att de vid problem eller frågor vänder sig till varandra på anläggningen som t.ex. verksamhetschef eller annan personal. Att vända sig till bekanta inom

branschen var även vanligt samt till hovslagare och foderleverantörer. Att leta upp svar på sina frågor via internet, tidningar och annan litteratur förekom också. En del som hade utbildning inom häst vände sig till före detta lärare/föreläsare och till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Endast ett fåtal svarade oberoende foderkonsult.

Tabell 2. Vid foderrelaterade problem/frågor

Vänder sig till	Antal svar från medverkande
Veterinär	20
Foderleverantörer	14
Verksamhetschef/personal/bekanta inom branschen	11
Har inte några problem	7
SLU	5
Husdjursagronom	4
Foderkonsult	3
Nätet/tidningar	3
Återförsäljare	3
Lärare/föreläsare	2
Hovslagare	1
Labbet som analyserar	1

Tabell 3 visar en sammanfattning på hur de medverkande svarade på frågorna *Vad bygger ni er foderkunskap och foderstater på för källor?* och *Vilken typ av källor tycker ni är tillförlitliga?* Utbildningar och föreläsningar ligger högst i tabellen på antal nämnda gånger. Erfarenhet, litteratur och forskning nämns nästan lika många gånger var som tillförlitliga källor. Analyser, innehållsförteckningar, foderleverantörer och veterinärer nämns där efter som tillförlitliga källor. Internet nämndes åtta gånger, sunt förnuft nämndes fem gånger och HästSverige, som är en sida på internet, nämnde fyra gånger. Endast ett fåtal tog upp foderkonsulter, tidningar och foderstatprogram. Någon enstaka medverkande svarade att ingen källa är helt tillförlitlig och en svarade att den inte vet vad för källor som är tillförlitliga.

Tabell 3. Vad för källor som är tillförlitliga och används för att bygga upp foderkunskap och foderstater

Källor	Bygger foderkunskap och foderstater på källorna	Tillförlitliga källor
Utbildning och föreläsningar	31	7
SLU	13	16
Erfarenhet	18	7
Böcker och annan litteratur	12	9
Forskning (vetenskap)	7	11
Foderleverantörer	3	8
Analyser och innehållsförteckningar	6	4
Veterinär	2	7
Internet	2	6
Sunt förnuft	4	1
Foderkonsulter	1	3
HästSverige	0	4
Inga	0	3
Tidningar	2	0
Foderstatsprogram dator	1	0
Vet inte	0	1

De flesta (89 %) av de medverkande svarade på frågan, *Vid ridskoleverksamhet, hur stor del av den teoretiska undervisningen är foderrelaterad?*, att de hade mindre än 25 % teori som är foderrelaterad för sina elever. De resterande 11 % hade 25-50 % foderrelaterad teori.

Diskussion

Flera studier har kommit till slutsatserna att många hästägare har bristande kunskaper gällande hästutfodring, bland dessa är en amerikansk studie av Hoffman et al. (2009), den svenska studien av Henricson (2007) och även Gröndahl (2011). Detta kan till viss del även ses i denna studie, man kan se skillnader i de medverkandes åsikt och kunskap om analyser, innehållsförteckningar och foderstatsberäkningar, bland annat ”Använder bara sunt förnuft, det räknas alldeles för mycket i stället för att titta på djuren, har haft mjölkkor förut så är väl inte helt borta när det gäller utfodring”, ”Folk i allmänhet tittar för mycket på innehållsförteckning och för lite på hur hästen ser ut och mår”, ”Hade gärna analyserat grovfodret, men vi tar fodret på väldigt många olika åkrar så det skulle bli väldigt dyrt att göra så många analyser som skulle krävas” och ”Uppgifter om näringsinnehåll i havre och korn bygger på gammal kunskap, vet inte om den är riktig”. Kommentarer och även skillnaderna i svaren ”antalet icke analyserade kraftfoder” tillsammans med svaren ”beräknade foderstater” gör att en viss brist på kunskap kan antas och överensstämmer med resultat från tidigare studier.

De medverkande ridskolorna sträcker sig över hela landet där många hästar och människor kan vara involverade och som även kommer och går på en ridskola. Trots att ridskolorna skiljer sig i antal hästar och var i landet de finns så kan man ändå se likheter i resultaten, stapeldiagram och tabeller visar tydligt vad majoriteten svarade på de olika frågorna.

Harris (1999) genomförde en studie där man studerade hästars utfodring och stallrutiner i Storbritannien med fokusering på de senaste tio åren av 1900-talet. Vanliga foder som utnyttjades varierade från hemmaodlade spannmålsblandningar till färdigfoder från olika foderleverantörer. Några få utfodrade endast en typ av spannmål eller en enkel foderblandning tillsammans med grovfoder. Flera tillförde även betför eller melass i dieten, främst för att höja smakligheten. Andra vanliga tillägg var bland annat fiskleverolja, olika typer av vegetabiliska oljor, mineraler, vitaminer, morötter, örtblandningar och andra tilläggsfoder med prestationshöjande påståenden. Salt var även vanligt att tillföra i dieten, antingen som saltsten eller som löst salt. Rutinen att blöta hö en tid innan utfodring var även en vanligt förekommande handling. Det finns vissa likheter i svaren från studien av Harris (1999) och denna studie där de medverkande svarade på vad för typ av foder som utnyttjades på anläggningarna där hösilage var vanligast nämnda grovfodret. Det vanligaste kraftfodret var havre och sedan färdigfoder av olika slag. Korn och majs fanns även med som fodermedel. Tilläggsfoder av olika slag som mineraler, betför, lusern, salt, vitaminer, olja, soja, linfrökaka, E-selen, selenvitamin, melass, tokosel, linfröpellets, kiselgur, vitlök, loppfrö och morötter nämndes. Även kommentarer från medverkande som ”Det finns idag en tro att specialfoder ska få hästarna att bli piggare, bättre mm som känns skrämmande” och ”Hästägare är skrämmande okunniga om foder” tyder på att hästhållare tycker och anser olika angående

tilläggsfoder och dess utnyttjande. Idag är det väldigt lätt att få tag i olika typer av tilläggsfoder och ge till sina hästar utan att man egentligen behöver ta reda på så mycket på egen hand. Försäljare av olika produkter är också väldigt duktiga på att få sin produkt att låta som den bästa produkten som skapats och då måste testas.

En studie gjord av Henricson (2007) visade att många av de hästhållare som utfodrade med inplastat grovfoder inte kände till torrsubstanshalten i det fodret. Detta medför att det är omöjligt att fastställa om hästen fick en tillräckligt stor mängd grovfoder. Resultatet från studien av Henricson (2007) visade att strax över hälften (54 %) av hästarna hade en beräknad foderstat och 46 % hade det inte, men inte alla som svarade att de beräknade foderstat till sina hästar utfodrade med analyserat grovfoder, utan endast 61 %. Detta mönster kunde även ses i resultatet av denna studie, där 69 % av de medverkande som svarade att de beräknade foderstater till sina hästar men 82 % av de medverkande svarade att de analyserade det grovfoder de använder och endast 29 % av de medverkande svarade att de analyserade de kraftfoder de använder. Detta skapar en del frågor kring hur hästhållare resonerar kring att kunna beräkna en korrekt foderstat utan all nödvändig information, och hur medvetna hästhållare är om att grovfoder från olika partier och skördar kan skilja sig i näringsinnehåll. Skillnader mellan ensilerat foder och torkat hö kan finnas. Ensilerat foder är mindre beroende av vädret jämfört med produktionen av hö varför det kan vara lättare att uppnå ett högre näringsvärde i ett ensilerat grovfoder. Hösilage är ett inplastat grovfoder som är ett mellanting mellan hö och ensilage och kan ha varierande torrsubstanshalt (NRC, 2007). Skillnaderna i produktion av hösilaget kan medföra lägre förluster, vilket kan ge ett högre näringsvärde än hö skördat vid samma tidpunkt (Bergero & Peiretti, 2011). När det kommer till spannmål kan näringsinnehållet påverkas av spannmålsslag, årsmån under växtperioden, mängd och typ av gödsling samt jordart. Variationerna är dock inte så stora som i vallfoder (Hippocampus, 2014). Resultaten från denna studie leder till frågor som ”Saknas kunskaper för att kunna förstå betydelsen av aktuella analysvärden för en korrekt beräkning” och ”Tror man att näringsinnehållet i ett fodermedel är oförändrat mellan skördeår och partier?”. Uppenbarligen är det många som inte är medvetna om att detta kan öka risken hälsoproblem och för de ekonomiska konsekvenser som det kan ha för ridskoleverksamheten.

I en studie av Gröndahl (2011) om hästägares kunskapsnivå och attityder angående hästutfodring, genomfördes en enkätundersökning och 601 svar erhöles. I enkäten ställdes frågan om de beräknade foderstater till sina hästar. En del svarade att de inte hade en beräknad foderstat till sina hästar utan att de ”fodrade med ögat”. Denna metod kan ha en stor nackdel då det är först när problemen uppstår och blir synligt för ögat som man kan börja göra något åt det och det blir då även svårare att förebygga problem. Det går inte heller att omedelbart se effekten av små brister i det hästen får i sig, t.ex. en felaktig kalcium-fosforkvot som kan leda till bland annat benskörhet. Det är först efter en längre tids felaktig utfodring och när bristen blir större, som problem eller sjukdom uppdagas. En felaktig utfodring kan leda till en mängd olika åkommor som är negativa både för häst och hästägare, såsom kolik, fång, bristsjukdomar, fetma och andra typer av följsjukdomar.

I en studie av Nyman (2013) om utfodring av hästar i Sverige under 2011 var slutsatsen att hästhållare med hästrelaterad utbildning i lägre utsträckning utfodrade med hö. Hästhållare som bedrev näringsverksamhet använde hö i lägre utsträckning än ensilerat foder. I denna studie uppgav 91 % att den som hade ansvaret för foderstaterna hade hästrelaterad utbildning, och av de foder som utnyttjades på anläggningarna så nämndes hösilage dubbelt så många gånger som hö.

Svaren i denna enkätstudie på frågan om vart de vände sig med foderrelaterade problem och frågor kan jämföras med resultaten i en annan studie genomförd av Visser och Van Wijk-Jansen, (2011), som undersökte hästhållares sätt att söka hästrelaterad information. I den studien var det vanligast att söka information genom att rådfråga andra hästhållare, näst vanligast var att rådfråga veterinär eller hovslagare. Internet, hästtidningar och ridinstruktör var det tredje vanligaste sättet medan böcker och organisationer inom hästbranschen utgjorde det minst vanliga sättet att söka information. Studien av Visser och Van Wijk-Jansen (2011) visade att de medverkande sökte hästrelaterad information för att få djupare kunskap gällande hästens hälsa, träning, beteende, utfodring och välfärd. I denna studie var det vanligast att söka sig till veterinär vid foderrelaterade frågor och problem. Därefter kom foderleverantörer av olika slag, verksamhetschefer, annan personal på anläggningarna eller andra hästhållare inom branschen. Svaren att de inte haft några problem och att vända sig till SLU var vanligare än att vända sig till en husdjursagronom och foderkonsult. Nätet och tidningar och återförsäljare kom därefter. Ett fåtal svarade att de vände sig till lärare/föreläsare, hovslagare och till labbet som analyserade foder.

Det verkar vanligt att hästhållare vänder sig till veterinärer vid problem. Veterinärer har en lång och god djurutbildning, men de har mycket begränsad utbildning i frågor som rör näringsfrågor och utfodring. Vissa djurägare ser veterinärer som allvetande när det gäller djurrelaterade frågor, vilket inte nödvändigtvis är med sanningen överensstämmande. Det finns andra långa utbildningar med fokus på djurens utfodring, hållande och skötsel, som t.ex. husdjursagronomer, som är bättre skickade att ge råd kring utfodringsrelaterade frågor. Av någon anledning är det inte alls lika vanligt att dessa tillfrågas. Vad det kan bero på är oklart men det känns angeläget att få fler djurägare att bli medvetna om denna yrkesgrupp.

De flesta som medverkade i Gröndahls (2011) enkät var verksamma inom hästsporten på hobbynivå (82,8 %), medan resten var verksamma på professionell nivå (17,2 %). Majoriteten av de svarande i den studien hade haft häst in mer än 10 år. Resultaten visade att de som hade utbildning på universitet/högskola på avancerad nivå ansåg sig ha mest kunskap följt av de som hade utbildning på universitet/högskola på grundnivå. Minst kunskap upplevde de med enbart grundskola som utbildningsnivå, följt av komvux/folkhögskola. De som ansåg sig ha minst kunskap i den studien var mer nyblivna hästägare, som ägnade sig åt hästar på hobbynivå med endast grundskoleutbildning, och är därmed troligen den grupp av de medverkande som behöver mer information och kunskap om hästfoder och utfodring. I denna enkätstudie svarade 91 % av de medverkande att den som hade ansvaret för foderstaterna hade hästrelaterad utbildning och borde då ha en god grund att stå på inom foder, men nästan 90 % av ridskolorna hade mindre än 25 % foderrelaterad teori. Många nämner att orsaken är

att de har mycket att lära ut, många elever är för små för att lära sig om foder och många är vuxna som inte kommer att ha egen häst. Problemet är att om de ska lära sig hästhållning genom vanlig skolgång kommer de inte att få nödvändig information förrän de når gymnasienivå. I praktiken får dock många unga ansvaret för en egen häst/ponny innan dem når gymnasiet. Ska de lära sig genom att prova sig fram och gradvis bygga upp erfarenhet kan detta leda till att hästen skadas och drabbas av ohälsa. Detta är både ett djurskyddsproblem och kan dessutom medföra höga kostnader för djurägaren.

Var den yngre generationen hästhållare kan få basala kunskaper i foderlära och var de kan finna hjälp med utfodringsrelaterade problem är inte helt lätt att veta för den enskilde. Man bör uppmuntra de intresserade att söka information från olika aktörer inom hästbranschen, på seriösa internetsidor, i böcker, från fristående rådgivare. Det kan vara svårt för de äldre mer erfarna hästhållarna att veta hur och vad de bör lära ut inom detta område.

Resultatet av studien skulle ha varit mer generella för ridskolor i Sverige om svarsfrekvensen varit högre. Den låga svarsfrekvensen kan ha berott på den korta tiden enkäten varit öppen för svar, och att det endast funnits tid att skicka ut ett mejl och inga påminnelser i efterhand. Att enkäten skickats ut via e-mail har även kunnat vara en påverkande faktor då inte alla har kunskapen eller den nödvändiga tekniken för att hantera dokument via internet. Ett alternativ hade varit att skicka enkäten via post för manuell hantering eller erbjudit direktsvar på enkäten via en hemsida. Dessutom skulle enkäten varit öppen under en längre tid för att ge möjlighet att skicka en eller flera påminnelser.

Slutsats

Det är nödvändigt med fortsatt utbildning och arbete för att öka spridningen av foderkunskap till ridskolor. Enkätstudien visade att de medverkande vanligen byggde sin foderkunskap och foderstater på källor som utbildningar, föreläsningar samt erfarenhet. SLU uppgavs flest gånger som en typ av källa som ansågs tillförlitlig. Någon medverkande svarade att ingen källa är helt tillförlitlig och en annan att den inte vet vad för källor som är tillförlitliga. Det vanligaste svaret på vem de vände sig till vid foderrelaterade problem och frågor varierande men vanligast var till en veterinär. Att vända sig till varandra på anläggningarna som t.ex. verksamhetschef eller annan personal och andra bekanta inom branschen var även vanligt samt till hovslagare och foderleverantörer. Endast ett fåtal (3 stycken) svarade oberoende foderkonsult. Att SLU ansågs vara en tillförlitlig källa med sin forskning och information är ett gott tecken. Att utbildningar nämndes flest gånger i samband med frågor om foderkunskap och foderstater antyder att det finns en positiv syn på värdet av att ha en utbildning i grunden. Däremot antyder svaren relaterade till vilka analyser som utnyttjades och vilka fodermedel som utnyttjades att det finns stora kunskapsluckor när det gäller hästars utfodring. Kunskapskällorna som de medverkande nämnde var generellt goda, men det avgörande är hur informationen utnyttjas och tillämpas. Att okritiskt använda information från en annan människa utan att veta vart den kommer ifrån och utan att veta om informationen bygger vetenskap och beprövad erfarenhet kan rekommenderas. Det finns uppenbarligen ett stort

behov av att sprida information om vart man kan vända sig om man behöver hjälp och råd i frågor som rör foder och utfodring av hästar.

Referenser

- Bergero, D., Peiretti, P. G. (2011). Intake and Apparent Digestibility of Permanent Meadow Hay and Haylage in Ponies. *Journal of Equine Veterinary Science*, vol. 31 (2), ss. 67-71.
- Gröndahl, A. (2011). *Hästägarens kunskapsnivå och attityder angående hästutfodring*. Examensarbete 350. Institutionen för husdjurens miljö och hälsa. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara.
- Harris, P.A. (1999). Review of equine feeding and stable management practices in the UK concentrating on the last decade of the 20th century. *Equine Veterinary Journal*, vol. 31 (28), ss. 46-54.
- Henricson, A. (2007). *Utfodring och hälsa hos privatägda ridhästar*. Examensarbete 248. Institutionen för husdjurens utfodring och vård. Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Hoffman, C.J., Costa, L.R., & Freeman, L. (2009). Survey of feeding practices, supplement use, and knowledge of equine nutrition among a subpopulation of horse owners in New England. *Journal of Equine Veterinary Science*, vol. 29 (10), ss. 719 – 726.
- NRC, National research council of the national academies. (2007). Nutrient requirements of horses. 6th rev. ed., ss. 141-156. National Academy Press, Washington, DC, USA.
- Nyman, C. (2013). *Utfodring av hästar i Sverige 2011*. Examensarbete 451. Institutionen för husdjurens utfodring och vård. Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Svenska ridsportsförbundet. (2014-01-08). *Statistik och kortfakta om ridsport*. <http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Statistik/> [2014-03-14].
- Visser, E. K., Van Wijk-Jansen, E. E. C. (2011). Diversity in horse enthusiasts with respect to horse welfare: An explorative study. *Journal of Veterinary Behavior*, ss. 1-10.
- Wrange, C. (2014-04-30). *Hästens foder – Den växande hästen*. http://hippocampus.slu.se/hastens_foder/vaxande_hast/kraftfoder.cfm?Call=foder [2014-04-30].

I denna serie publiceras examensarbeten (motsvarande 15, 30, 45 eller 60 högskolepoäng) vid Institutionen för husdjurens utfodring och vård, Sveriges lantbruksuniversitet. Institutionens examensarbeten finns publicerade på SLUs hemsida www.slu.se.

In this series Degree projects (corresponding 15, 30, 45 or 60 credits) at the Department of Animal Nutrition and Management, Swedish University of Agricultural Sciences, are published. The department's degree projects are published on the SLU website www.slu.se.

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens utfodring och vård
Box 7024
750 07 Uppsala
Tel. 018/67 10 00
Hemsida: www.slu.se/husdjur-utfodring-varld

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Nutrition and Management
PO Box 7024
SE-750 07 Uppsala
Phone +46 (0) 18 67 10 00
Homepage: www.slu.se/animal-nutrition-management*